

СТАНОВИЩЕ

**от доц. д-р Ирена Иванова Левкова,
катедра „Психология“
при Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“**

на дисертационния труд за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки”, професионално направление 3. 2. Психология, докторска програма „Педагогическа и възрастова психология”

Автор: Виктория Антраник Ангелова

Тема: „Времева перспектива и смисъл на живота в юношеска възраст”

Научен ръководител: доц. д-р Ирена Иванова Левкова, ПУ „П. Хилендарски”

Основание за представяне на становището:

Със заповед Р33- 1010 от 15.03.2017 г на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски” съм определена за член на Научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Времева перспектива и смисъл на живота в юношеска възраст” за придобиване на образователната и научна степен „доктор” в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология, докторска програма Педагогическа и възрастова психология. Автор на дисертационния труд е Виктория Антраник Ангелова – докторантка в редовна форма на обучение към катедра „Психология” в ПУ „П. Хилендарски”.

1. Информация за дисертанта:

Виктория Ангелова е зачислена в редовна докторантура в ПУ през 2013 г. и е отчислена с право на защита през 2016 година. Представеният дисертационен труд е обсъден на заседание на катедра „Психология“ на ПУ на 14.02.2017 г. и е насочен за официална защита. Докторантката е представила всички необходими документи по защитата и те са в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ПУ.

През годините, Виктория Ангелова се е доказала като добър преподавател и нейните семинари винаги са се отличавали с отлична структурираност и интересно поднесен и дискутиран материал. Тя е успявала да мотивира студентите да се включат в допълнителни дейности, насочени към практическите области на обучението.

Като изключително активна и комуникативна личност, Виктория Ангелова успя да спечели доверието както на своите студенти и колеги-докторанти, така и на преподавателския състав и да бъде избрана в структурата на различни ръководни звена, най-високото от които е Академичният съвет.

2. Кратка характеристика на представения труд:

Основният дисертационен текст е в обем от 223 стандартни компютърни страници, като от тях 14 страници съдържат списък на литературните източници, а 26 - приложенията. Състои се от увод, три глави, заключение, списък на използваната литература и 17 приложения. В основния текст се съдържат 27 таблици и 37 фигури. Включен е Формуляр за съгласие за тестване (Приложение 17). Литературният обзор съдържа общо 215 заглавия, от които 190 са на латиница, 23 на кирилица, а два представляват интернет-източници. Езикът на изложението е ясен, но твърде наситен емоционално и в недостатъчна степен научно коректен, на места звучи пристрастно и научно-популярно.

3. Изследователска теза:

Проблемът за смисъла на живота, за перспективите пред младите хора и за тяхното ситуиране във времето винаги ще бъде актуален сам по себе си. Той провокира докторантката към изследване на времевата перспектива и смисъла на живота в най-критичната в това отношение възраст – сензитивна към процесите на изграждане на Аз-образа и фокусирането им в различни времеви перспективи.

Избраната от докторантката тема е в съзвучие със заявената от нея област на научни интереси както по отношение на възрастовия период, така и като конкретизация на проблемната област. Теоретична рамка е очертана чрез възгледите на авторитетни изследователи.

4. Цел и задачи на дисертационния труд; дизайн на изследването

Целта, която докторантката си поставя, е да изследва спецификата на времевата перспектива и смисъл на живота в юношеска възраст и взаимовръзката между тях. За постигане на целта са използвани три утвърдени в изследователската практика инструменти - Въпросник за времева перспектива на Филип Зимбардо, Въпросник за смисъл на живота на Майкъл Стегер и Въпросник за смисъл на живота – юношеска форма на Робърт Хътцел. Използваните методики са съгласувани с авторите на оригиналите и Виктория Ангелова е получила лично разрешение да ги използва в придобиването и обработката на данните.

Изследването е проведено с достатъчен брой респонденти (650, от които 559 участват коректно в процеса) и включва адекватна статистическа обработка, представена в приложенията, таблиците и фигурите. Изборът на инструментариум е обоснован в края на теоретичната част на дисертационния труд.

Докторантката постулира шест задачи и три основни хипотези на изследването. Прави впечатление големият обем от прецизно извършени изчисления и множеството представени дендрограми.

5. Оценка на изложението и получените научни резултати:

В анализа на литературните източници по темата на доктората докторантката се позовава на множество авторитетни източници и представителни емпирични изследвания, предимно в американската изследователска традиция. Налице е опит за свързване на съвременните изследвания на смисъла на живота с логотерапията на В. Франкъл, както и опит за философски поглед върху проблемите на смисъла и времевата перспектива. Докторантката се старее да разшири максимално обхвата на теоретичния обзор и да акцентира върху ежедневната приложимост на очертаните идеи. В това отношение може да се каже, че по-добър подход би бил по-задълбоченото изследване на собственонаучната основа и аспекти на изследваните явления. Дисертационният труд би спечелил и от един по-задълбочен анализ на получените резултати и по-тясната им обосновка и свързване с теоретичните предпоставки на изложението.

6. Оценка на научните и научно-приложни приноси:

Приносните моменти на дисертационния труд са преди всичко във валидизирането и адаптирането на българските версии на използваните три изследователски инструмента.

Изследвани са психологическите представи за време и времева перспектива в две юношески групи, различаващи се както във възрастово отношение, така и по стил на живот и социална среда.

Изследвани са представите и възприемането на смисъла на живота в две юношески групи, различаващи се както във възрастово отношение, така и по стил на живот и социална среда.

Новаторски е опитът изследователските процедури да се приложат към възраст, различна от зрелостта и старостта.

Оценка на автореферата и публикациите:

Авторефератът на дисертацията представлява извадка от репрезентативни части на дисертационния текст и запазва неговия смисъл.

Представени са седем публикации, от които две са под печат. Публикациите са по темата на дисертационния труд, като по-голямата част от тях представят теоретичния обзор по темата на дисертационния труд.

Заключение:

Виктория Антраник Ангелова е представила една много добра дисертация, с която демонстрира зрялост като емпиричен изследовател и като теоретик на психологията на човешкото развитие. Дисертационният текст съдържа научни и научно-приложни резултати и отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане.

В заключение, предлагам на Научното жури да присъди на Виктория Антраник Ангелова научната и образователна степен „доктор“ по научното направление „Психология 3.2, докторска програма „Педагогическа и възрастова психология“.

Пловдив, 25.04.2017 г.

Изготвил становището:

/доц. д-р Ирена Левкова/